

Oponentní posudek

disertační práce MgA. Alexandra Peroutky

INFORMACE A IDENTITA. KRITICKÉ UMĚNÍ, JEHO HRANICE A MOŽNOSTI

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně

Brno 2011

Volba tématu souvisí s doktorandovým systematickým zájmem o angažované či kritické umění ve Švédsku a Rusku, s nímž se důvěrně seznámil za svých pobytů v obou zemích a prostřednictvím osobních kontaktů s jeho představiteli. Své poznatky již zčásti publikoval nebo připravil k publikování a uplatnil je také jako kurátor výstav. Ruské skupiny *Vojna a Čto dělat* a švédskou *Kulturkampanjen* navíc intervenoval a dialogy zařadil do své práce. Tuto skutečnost je třeba ocenit jako nepochybný přínos jeho disertace. Nespokojil se však jen s těmito „sondami v terénu“, ale soustředil se na teoretickou reflexi daného fenoménu, opřenou o poměrně rozsáhlou zahraniční literaturu, s níž se, jak uvádí, kriticky vyrovnával. Své postoje ještě konfrontoval s Jaroslavem Erikem Fryčem, před rokem 1989 organizátorem undergroundové scény, festivalů hudby, čtení a performance a samizdatovým vydavatelem, dnes vydavatelem, básníkem a hudebníkem. Práci uzavřel Peroutka přílohou s komentovanou statí Davida Harveye *Situace postmoderny*.

Angažované umění odvisí od geopolitického prostředí dané oblasti či země. V tomto směru se severní Evropa zásadně liší od postsovětského Ruska. Na první pohled by se mohlo zdát, že homogenita či koherence švédské společnosti neumožňuje vzniknout ničemu mimo předem stanovený a podvědomě akceptovaný rámec. Peroutka dovozuje, že tomu tak není. Některé z tamních obecně přehlížených problémů vyvolaly reakce studentů výtvarné akademie, jejichž význam přesáhl hranice země, i když byly rychle likvidovány a iniciátoři byli vyloučeni ze studia. V Rusku putinovské éry posledního desetiletí přesahuje angažované umění rámec lokální komunity a reaguje na globální, státní, mezinárodní, celospolečenskou situaci. Představitelé „radikálního“ aktivismu (ruského akcionismu) skupiny *Vojna*, protestního uličního umění usilují o svržení nynějšího mocenského režimu, podle nich šílené junty, jíž přísluhuje státní bezpečnost. Dostávají se tak do postavení ohrožené skupiny, což potvrdily nedávné události. Prohlašují, že současné umění může být jen politickým a žádným jiným, vše ostatní je design, umělecká zručnost nebo jen netvůrčí masturbace ducha. Všechny staré obvyklé způsoby vyjadřování o politice, společnosti, roli umělce se ukazují jako nefunkční. S tím logicky souvisí skutečnost, že angažované umění přesahuje běžné vymezení umění a nelze je tradičním způsobem ani interpretovat. Takže Peroutkova disertace je